นิเวศชายน้ำเจ้าพระยา

Chaopraya River Edge

ดร.สรณรัชฎ์ กาญจนะวณิชย์

มูลนิธิโลกสีเขียว
Green World Foundation

ความสำคัญของนิเวศชายขอบ

มูลนิธิโลกสีเขียว
Green World Foundation

ความสำคัญของนิเวศชายน้ำ
ยางเปีย
บางกะเจ้า
ภาพ : สรณรัชฎ์ กาญจนะวณิชย์
มูลนิธิโลกสีเขียว
Green World Foundation

ฝั่งน้ำในหน้าแล้ง คือส่วนหนึ่งของลำน้ำในหน้าฝน

แก้มลิง
รับน้ำเอ่อล้น
ในฤดูน้ำหลาก

ภาพ : นักสืบสายน้ำ มูลนิธิโลกสีเขียว

ความสำคัญของดงพืชและป่าริมน้ำ

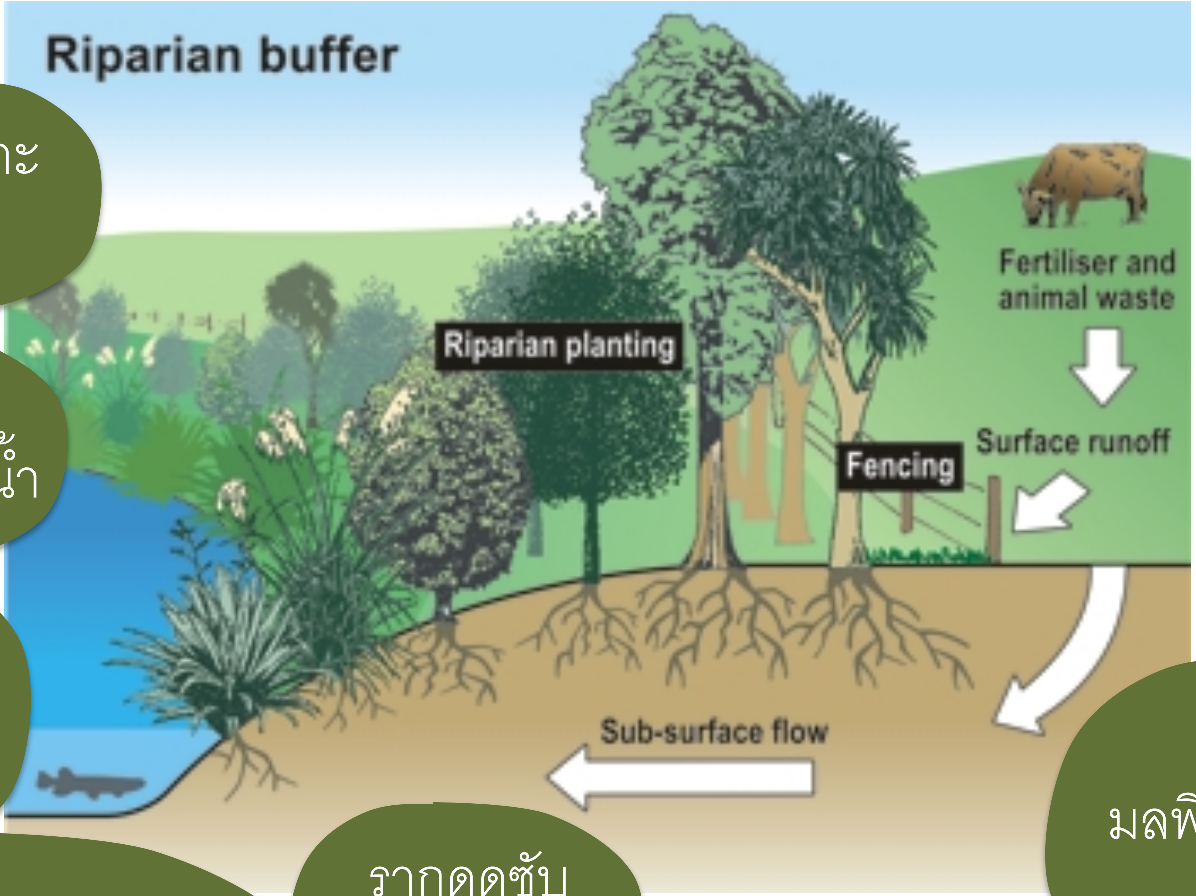

ยึดเกาะ
ตลิ่ง

เป็นร่มเงา+
ที่อาศัยของสัตว์น้ำ

ชะลอกระแสน้ำ
เป็นที่อาศัยของ
สัตว์น้ำวัยอ่อน

เป็นที่ลอกคราบ/เข้าดักแด้
ของแมลงน้ำหลายกลุ่ม
ซึ่งเป็นอาหารของปลา

รากดูดซับ
มลพิษในน้ำ

รากดูดซับ
มลพิษ+กักตะกอน
จากแผ่นดิน

มูลนิธิโลกสีเขียว
Green World Foundation

การใช้ประโยชน์ที่ดินโดยไม่ทำลายป่าริมน้ำ

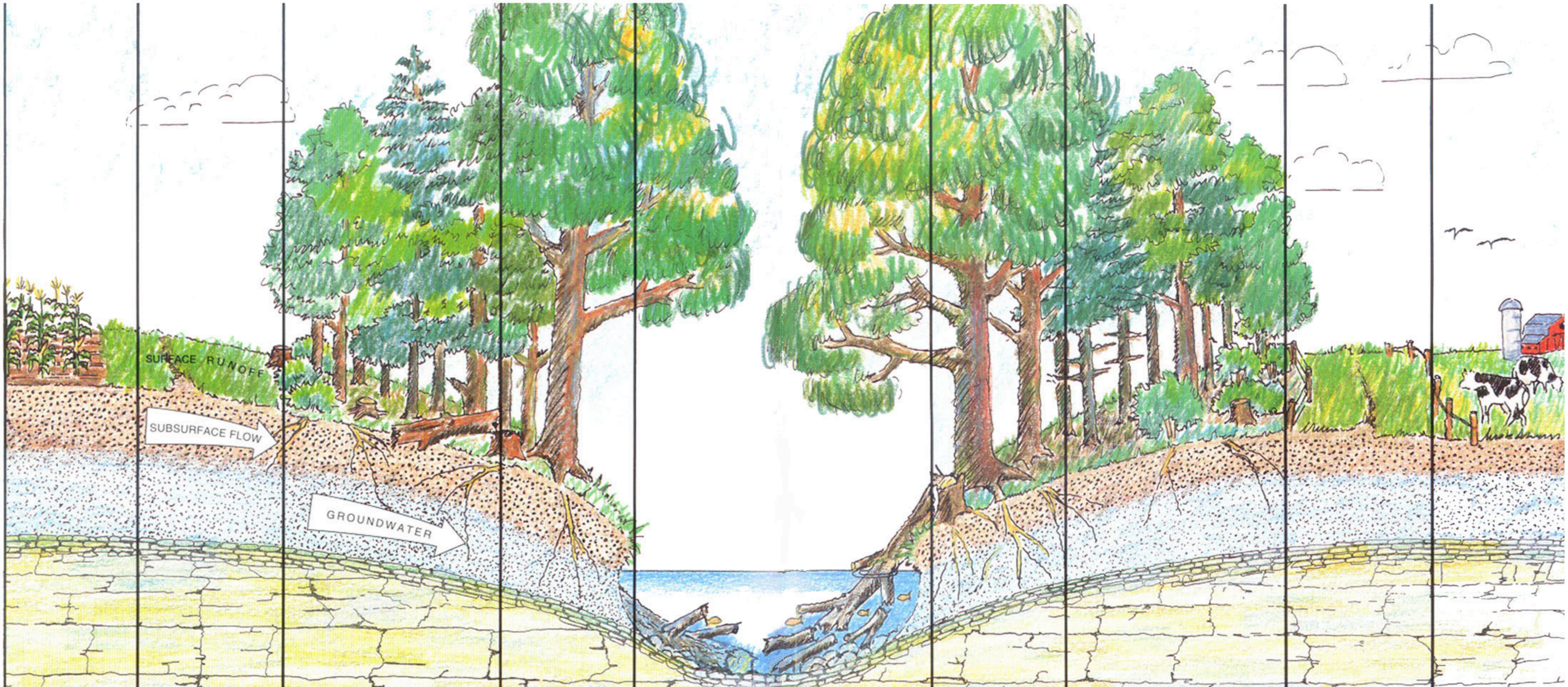

CROPLAND	ZONE 3 RUNOFF CONTROL	ZONE 2 MANAGED FOREST	ZONE 1 UNDISTURBED FOREST	STREAM BOTTOM	ZONE 1 UNDISTURBED FOREST	ZONE 2 MANAGED FOREST	ZONE 3 RUNOFF CONTROL	PASTURE
Sediment, fertilizer and pesticides are carefully managed.	Concentrated flows are converted to dispersed flows by water bars or spreaders, facilitating ground contact and infiltration.	Filtration, deposition, plant uptake, anaerobic denitrification and other natural processes remove sediment and nutrients from runoff and subsurface flows.	Maturing trees provide detritus to the stream and help maintain lower water temperature vital to fish habitat.	Debris dams hold de - t ritus for processing by aquatic fauna and provide cover and cooling shade for fish and other stream dwellers.	Tree removal is generally not permitted in this zone.	Periodic harvesting is necessary in Zone 2 to remove nutrients sequestered in tree stems and branches and to maintain nutrient uptake through vigorous tree growth.	Controlled grazing or haying can be permitted in Zone 3 under certain conditions.	Watering facilities and livestock are kept out of the Riparian Zone insofar as practicable.

http://www.cayugawatershed.org

สไลด์: นณณ์ ผาณิตวงศ์

แม่น้ำเจ้าพระยา

และความหลากหลายของระบบนิเวศชายน้ำ

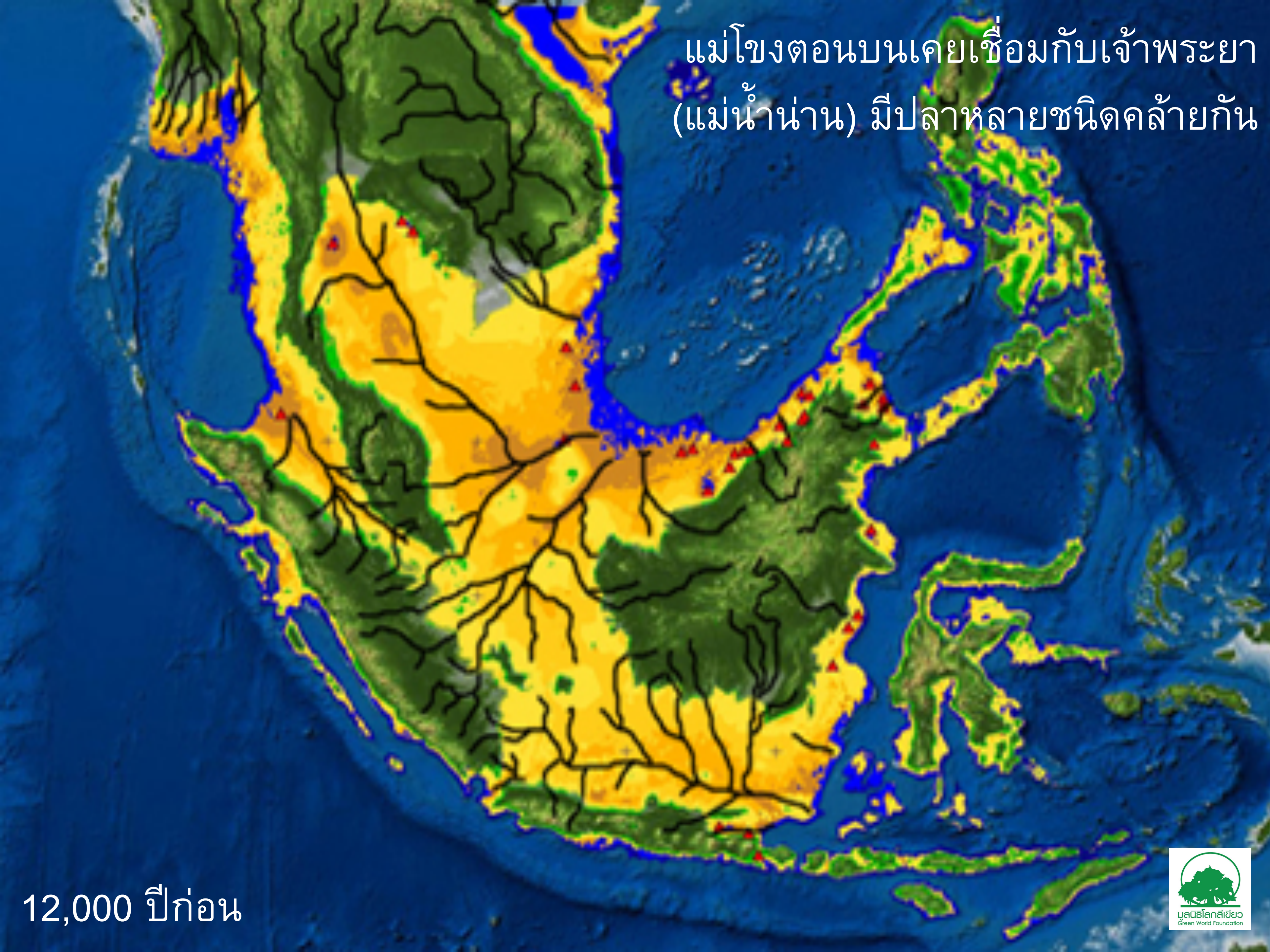
แม่โขงตอนบนเคยเชื่อมกับเจ้าพระยา
(แม่น้ำน่าน) มีปลาหลายชนิดคล้ายกัน
12,000 ปีก่อน
มูลนิธิโลกสีเขียว
Green World Foundation

ไทยมีปลาน้ำจืดหลากหลายเป็นอันดับ 9 ของโลก (690 ชนิด)

Kottelat & Whitten, 1996

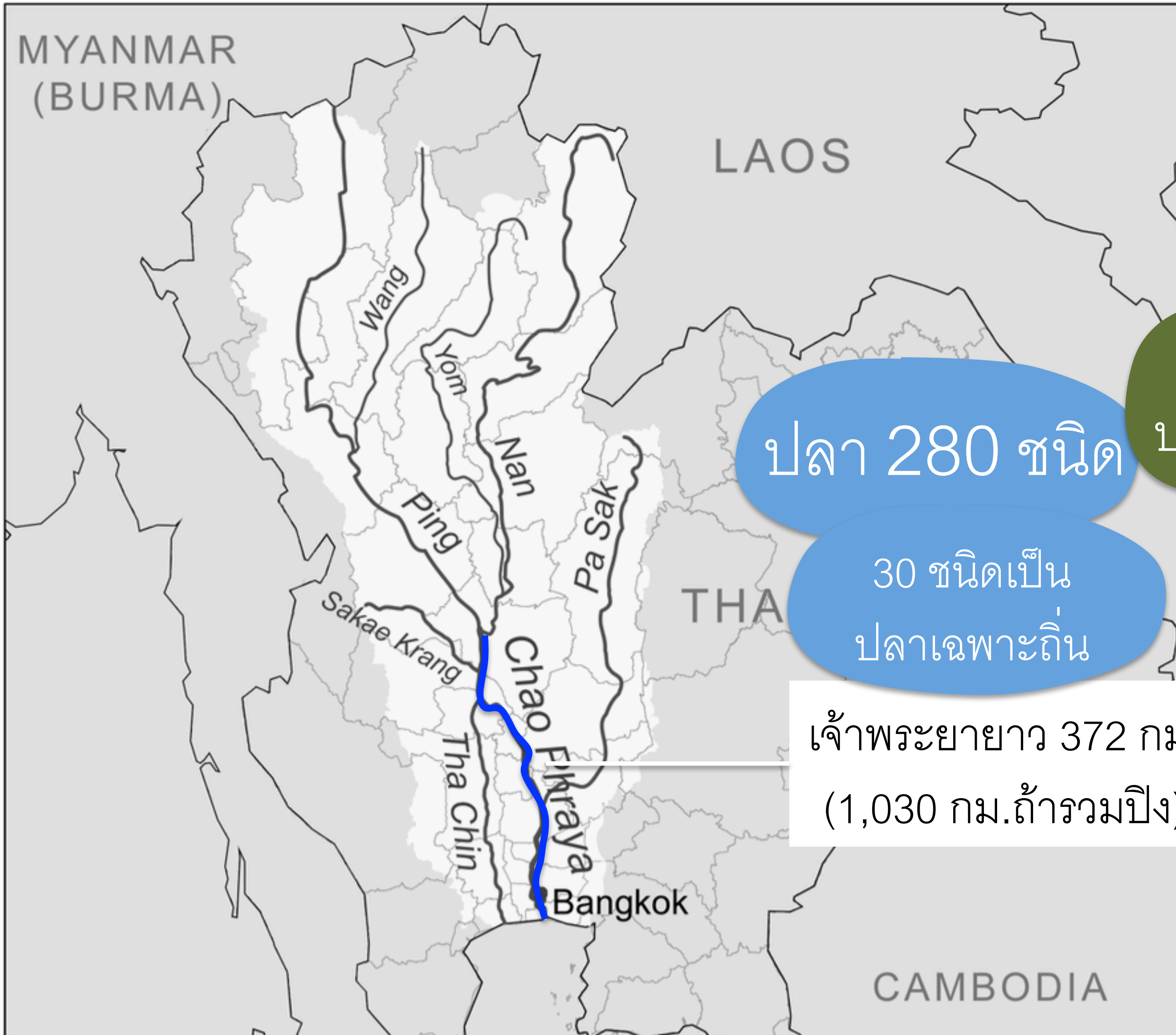

ปลา 280 ชนิด

40%
ปลาไทย

30 ชนิดเป็น
ปลาเฉพาะถิ่น

เจ้าพระยายาว 372 กม.
(1,030 กม.ถ้ารวมปิง)

หนองจอก
บางลำพู
บางจาก
หนองแขม
บางอ้อ
แสมดำ
ชื่อถิ่นฐานแสดงคอมเพลกซ์พื้นที่ชุ่มน้ำ
มูลนิธิโลกสีเขียว
Green World Foundation

ระบบนิเวศสามน้ำ
อิทธิพลจากทะเล
ป่าจาก
ลำพู
ป่าโกงกาง
ป่าแสม
ทุ่งชะคราม
มูลนิธิโลกสีเขียว
Green World Foundation

ระบบนิเวศสามน้ำ
ลุ่มเจ้าพระยาตอนล่าง
ถูกทำลายไป
เกือบหมดแล้ว
ป่าน้ำท่วม
ป่าจาก
หนองแขม
ลำพู
หนองอ้อ
ป่าโกงกาง
ทุ่งชะคราม
ป่าแสม
มูลนิธิโลกสีเขียว
Green World Foundation

แม่น้ำเจ้าพระยาที่ไหลผ่านกรุงเทพฯ

กทม.

อัมพวา

สไลด์: นณณ์ ผาณิตวงศ์

เราทำอะไรกับแม่น้ำบ้าง?

สะพานรัษฎาภิเศก จังหวัดลำปาง ภาพเก่าเมื่อหลายปีก่อน กับภาพใหม่ทางขวามือ ท่อนซุงมากมายถูกตัดแล้ว
ปล่อยให้ไหลลำเลียงลงมาตามแม่น้ำวังแสดงให้เห็นถึงการตัดไม้ทำลายป่าในอดีต นอกจากนั้น ในภาพเก่าจะ
เห็นว่าแม่น้ำมีความกว้างถึง4โค้งสะพาน แต่ในภาพใหม่จะเห็นการถมที่รุกล้ำลำน้ำเข้ามาจนแม่น้ำแคบลงเหลือ
เพียง2โค้งสะพาน เมื่อไม่มีป่าคอยขะลอน้ำ น้ำที่ไหลบ่ามาไม่มีทางไหล แล้วน้ำจะไปไหมถ้าไม่ท่วมล้นฝั่ง?
ภาพสองภาพที่หวังว่าจะสอนอะไรเราได้มากมาย

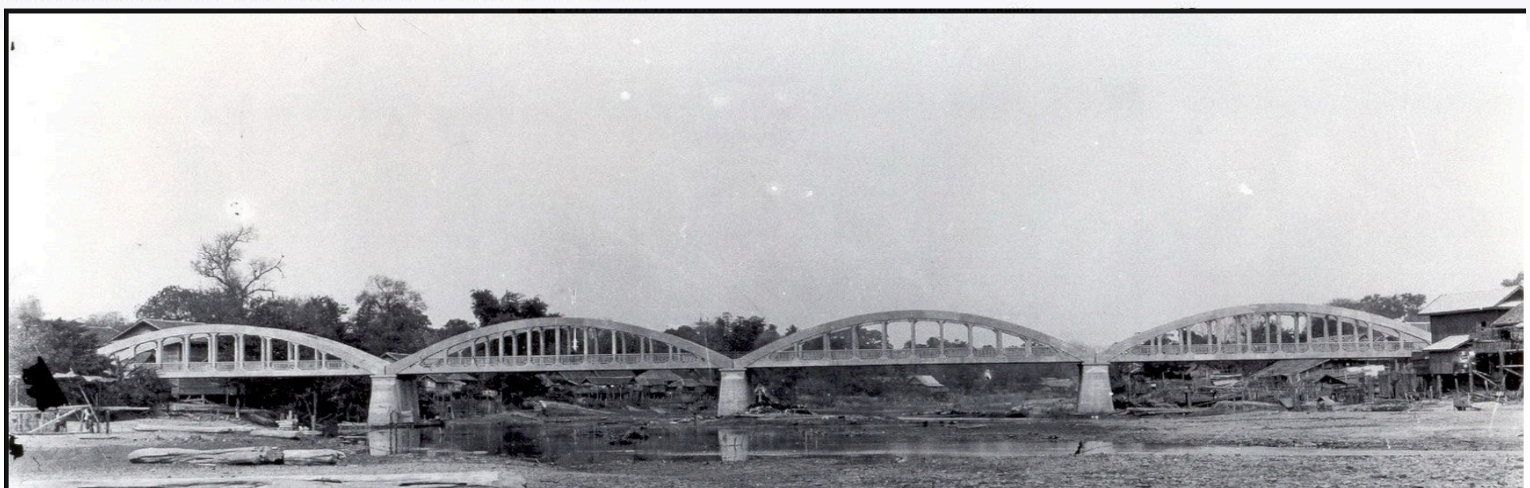

สไลด์: นณณ์ ผาณิตวงศ์

ปลาที่สูญพันธุ์จากลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา

<u>อาจจะสูญพันธุ์ไปจากโลกแล้ว</u>

- ปลาหวีเกศ
- ปลาหางไหม้

<u>หมดไปจากแม่น้ำเจ้าพระยาแต่ยังเหลือในลุ่มน้ำอื่นๆ</u>

- ปลาเสือตอลายใหญ่
- ปลาฝักพร้า
- ปลาเทพา
- ปลาตะลุมพุก

สไลด์: นณณ์ ผาณิตวงศ์

ปลาตะลุมพุก

- 90 ปีที่แล้วมีรายงานผสมพันธุ์แถวเกาะเกล็ด
- ปัจจุบัน สูญพันธุ์ไปจากลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา

ไทยมีปลาน้ำจืดหลากหลายเป็นอันดับ 9 ของโลก (690 ชนิด)

Kottelat & Whitten, 1996

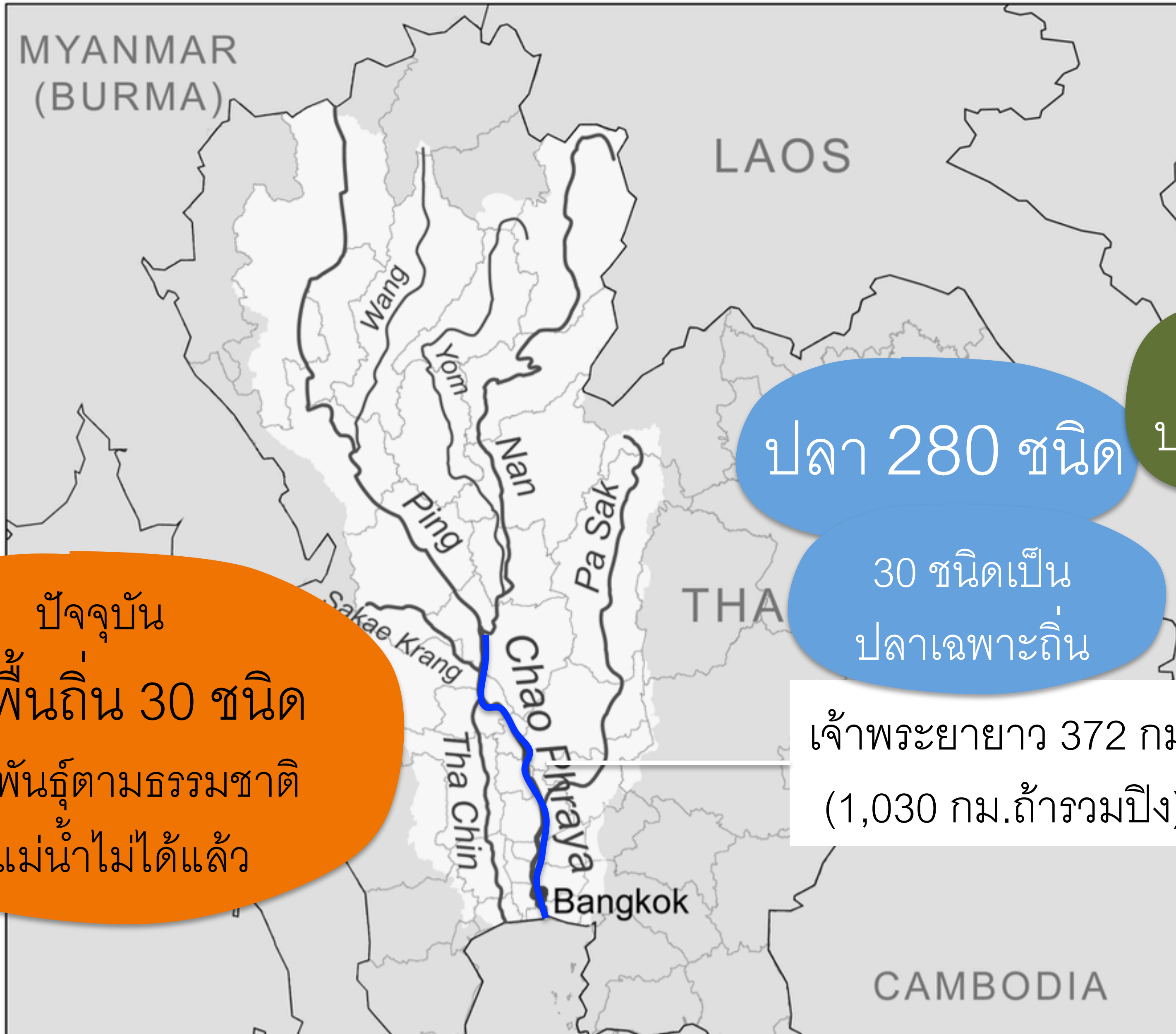

ปลา 280 ชนิด

40%
ปลาไทย

30 ชนิดเป็น
ปลาเฉพาะถิ่น

เจ้าพระยายาว 372 กม.
(1,030 กม.ถ้ารวมปิง)

ปัจจุบัน
ปลาพื้นถิ่น 30 ชนิด
ขยายพันธุ์ตามธรรมชาติ
ในแม่น้ำไม่ได้แล้ว

มูลนิธิโลกสีเขียว
Green World Foundation

Shifting Baseline

คนรุ่นใหม่ ยอมรับสภาพกับระบบนิเวศที่เสื่อมโทรมลงไปเรื่อยๆ เนื่องจาก

1. ไม่เคยรู้ว่าแต่ก่อนเป็นอย่างไร (ภูมิปัญญาที่หายไป)
2. ไม่รับรู้ว่าปัจจุบันเป็นอย่างไร
3. ไม่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม

แม่น้ำเจ้าพระยาในอดีต เมื่อปี พ.ศ.2425

สไลด์: นณณ์ ผาณิตวงศ์

Siamese Giant Carp ปลากะโห้
Bangkok Flagship Fish
critically endangered
มูลนิธิโลกสีเขียว
Green World Foundation
ianimal.ru

ฟื้นฟูนิเวศชายน้ำ

เทรนด์โลกศตวรรษ 21

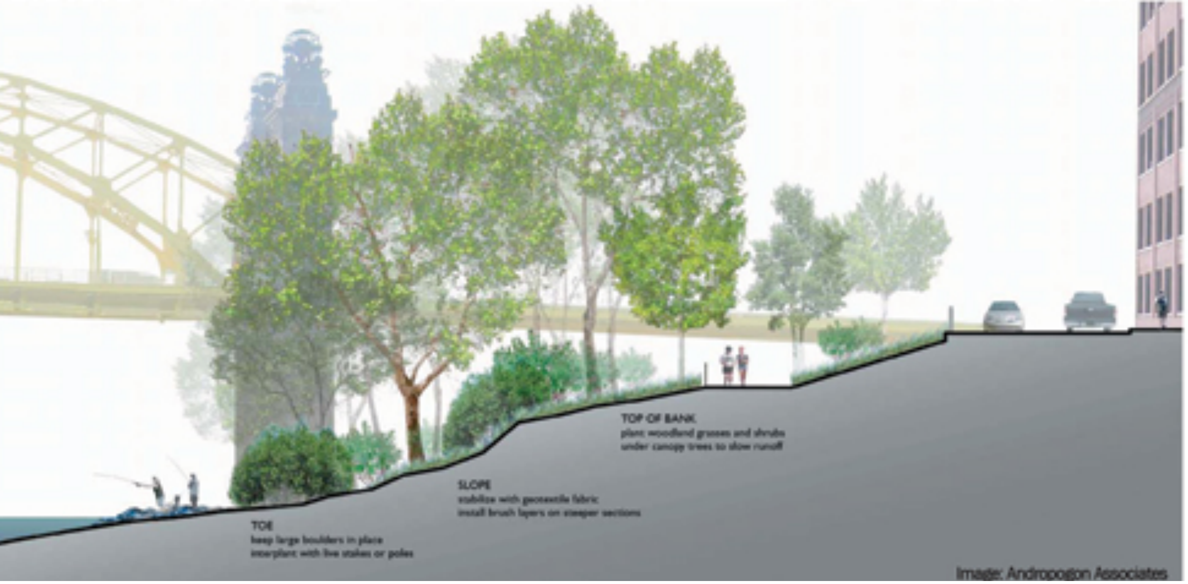

European Centre for River Restoration

ECRR

April 2006

June 2010

ฟื้นฟูใหม่เลียนแบบธรรมชาติ

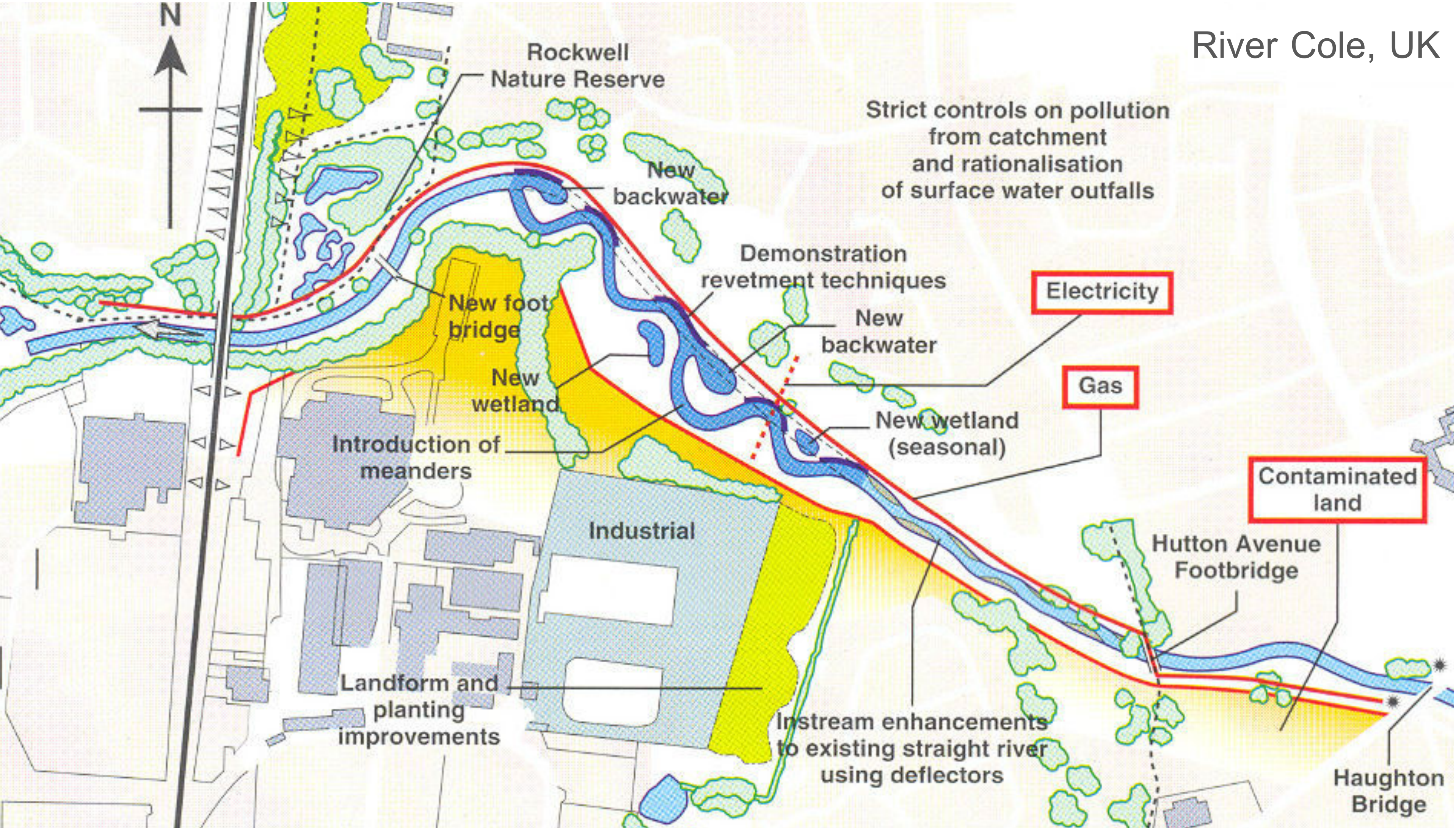

http://www.therrc.co.uk/cole-and-skerne

ฟื้นฟูโครงสร้างระบบนิเวศท้องถิ่น

จาก http://phillyshark.blogspot.com/2011/11/landers-point.html

“I know the joy of fishes in the river through my own joy,

as I go walking along the same river”

~ Zhuangzi

“ฉันรู้จักปิติของปลาในแม่น้ำผ่านปิติของตนเอง

ขณะที่ฉันเดินเลียบน้ำสายเดียวกัน”

~ จวงจื่อ

มูลนิธิโลกสีเขียว
Green World Foundation